

OBRAZEC ZA PRIJAVO IN ODDAJO NATEČAJNEGA PRISPEVKA

»Lekcije narave: 100 let podnebnih zgodb, ki so oblikovale Goričko«

1. PODATKI O ŠOLI

OSNOVNA ŠOLA PUCONCI

PUCONCI 178, 9201 PUCONCI

---

3. PODATKI O AVTORJU (UČENCU/UČENKI)

Ime in priimek: Ruby Žitek

Razred: 8. A

---

4. PODATKI O PRISPEVKU

Naslov zgodbe: PODNEBNI DOGODKI NA GORIČKEM

5. BESEDILO ZGODBE

Pred leti so bila na Goričkem zelo velika neurja, pozeba in toča. Malo kje je narava tako mogočna in hkrati strašljiva kot na Goričkem. Ljudje, ki so živeli tu in še danes živijo, pa so si najbolj zapomnili nevihte z močnimi udari strele in bliskanjem neba.

Po pričevanjih naj bi se velikokrat zgodili tudi požari gospodarskih poslopij, saj takrat večino hiš ni imelo strelvodov. Skoraj vedno, ko je udarila strela, se je po poslopiju razplamtel požar. Bilo je tudi veliko število smrtnih žrtev, saj jih je večina bila zaposlena doma na kmetiji. Med delom na njivi ljudje niso imeli varnega in hitrega dostopa do varnih zavetij, zato se je večina postavila pod drevo, kar je bilo še toliko bolj nevarno, saj je strela iskala visoko točko in skurila tako drevo kot človeka, ki je stal pod njo. Ena od nevarnosti pri takih nevihtah je bil tudi električni udar preko telefonske slušalke stacionarnega telefona. To je bil eden izmed najpogostejših vzrokov za poškodbe v zaprtih prostorih. Dogodek, o katerem mi je s solzami v očeh razlagal moj dedek, me je kar pretresel.

Moj dedek prihaja iz vasi Čepinci.

Nekega dne, ko je bil še majhen, so delali na polju, nakar se je kar naenkrat nad Goričkem razlegel velik črn oblak. Odločili so se, da se hitro odpravijo domov, dokler se nevihta ne razbesni. Čez nekaj časa, ko so prišli domov, so bili zelo zaskrbljeni. Usedli so se v sobi na hladna tla in opazovali, kako so začele debele kaplje spolzeti po oknih. Dedek in njegovi bratje so prestrašeno sedeli, vedoč, da jih čez nekaj ur čaka še huje. Po opravljeni skromni večerji so se oblečeni, kot da so v pripravljenosti na beg iz hiše, odpravili spat. Naenkrat je zelo močno počilo. V sosednjo hišo je udarila strela in razplamtel se je požar. Strah, žalost, jok, trepet otrok so se samo še stopnjevali, saj so se bali, da požar zajame tudi njihovo hišo. Na srečo je isti večer strela udarila v drevo zraven njihove hiše. Takoj so začeli z gašenjem, saj bi požar lahko prešel na hišo in hlev. Tisto noč niso zatisnili očesa, saj niso vedeli, kaj jih lahko še doleti. Zjutraj, so se pomirili, saj so ugotovili, da se jim ni zgodilo nič hujšega. Bilo pa je veliko škode, saj je v gozdovih zaradi strel zgorelo veliko dreves.

Bile so tudi velike škode na nekaterih gospodarskih poslopijih. Nevihta pa je uničila tudi polja in pridelke, kar je v preteklosti pomenilo veliko lakoto, danes pa visoke stroške. Ena taka zgodba se je zgodila tudi mojemu očetu. Nekega dne je kot otrok doživel podobno zgodbo z nevihto, kot je bila ta.

Sofinancira
Evropska unija

Moj oče prihaja iz vasi Satahovci. Tudi oni takrat še niso imeli strelvodov in strela je udarila točno v hišo, kjer so stanovali. Bili so zelo prestrašeni, saj so ogenj videli čisto od blizu. Na srečo so pravočasno ukrepali gasilci in pogasili gorečo hišo. Škoda pa ni bila samo na stanovanjskem objektu, ampak se je razširila tudi že na hlev. Na srečo so vse živali hitro spravili ven iz hleva in jih pripeljali na varno. Bili so zelo zaskrbljeni in strah jih je bilo ponovnega vžiga ter da bi se to zgodilo še komu drugemu. Oči niso mogli zatisniti celo noč. Molitev se je slišala po celi hiši. Zjutraj, ko se je začelo jasnit, so si oddahnili, kljub ogromni škodi na njihovem posestvu.

Tudi drugi sovaščani so bili deležni velikih uničujočih posledic neurja.

Posledice neurij so bili požari hiš, hlevov, tudi poginule živali, uničen pridelek in včasih tudi smrtne žrtve ljudi.

Bilo pa je tudi veliko uničenih gozdov, zažgana in podrta drevesa, premočeni travniki, podrti nasadi drevja, ki so imeli veliko škode na pridelkih, bila pa je tudi druga škoda na naravnih območjih. Takrat so bile to res ekstremne vremenske razmere, ki si jih v današnjem času na predstavljamo tako dobro in se zgodijo redkokdaj.

Od takrat se je podnebje na Goričkem zelo spremenilo. Čeprav danes govorimo o ekstremnih neurjih, je bilo življenje z naravo na Goričkem pred desetletji v marsičem veliko bolj nevarno. Razlika ni bila samo v moči narave, temveč v dejstvu, da človek takrat ni imel sodobnih orodij, ni bil seznanjen s tako natančno vremensko napovedjo ter ni imel kvalitetne zaščite, kot jo imamo in poznamo danes.

Nekoč so bile Goričke zime močnejše. Snežni zameti so bili tako visoki, da so dobesedno zametali hiše do oken, vasi pa so ostale popolnoma odrezane od sveta za več dni ali celo tednov. Takrat ni bilo močne mehanizacije za pluzenje. Če je kdo zbolel ali če je bila potrebna pomoč, je bila pot skozi globok sneg smrtno nevarna. Mraz je bil konstanten in oster, ogrevanje na drva v slabo izoliranih hišah pa je pomenilo nenehen boj za preživetje skozi dolgo zimo.

Čeprav so danes nalivi močnejši, so bile v preteklosti doline Goriškega ob vsakem večjem deževju močno poplavljenе. Potoki niso bili urejeni, ceste pa so bile večinoma blatne. Ko je prišlo močno deževje, so dolinska območja postala neprehodna močvirja, voda pa je zalivala kleti in uničevala skromne zaloge hrane, ki so bile pomembne za preživetje družine čez leto. Ena izmed slabosti pa je bila tudi, da niso imeli zaščite pridelka pred točo, kar je bilo večkrat za pridelek usodno.

Sofinancira
Evropska unija

A takrat so bili ljudje odvisni od tega, kar so si sami pridelali. Takrat je bilo prisotno veliko pomanjkanje hrane. Lakota je bila prisotna v skoraj vsaki hiši in tako so se posledično povečale in razvile razne bolezni ter družbeni nemir.

Danes pa uničene poljščine vplivajo na čisto druge vrednote, kot so: inflacija, gospodarski vpliv, družbeni in psihološki ter okoljski vpliv. Nekoč so ljudje na Goričkem naravo poznali zelo dobro. Živel so z naravo, čutili so jo. Samo pogled v nebo jim je napovedal vremensko napoved. A ta žal ni bila strokovno potrjena.

S tem ko njive izginjajo, se ne spreminja le videz pokrajine, ampak tudi duša goriškega človeka. Danes kmet ne bije več bitke le z oblaki, ampak s številkami in birokracijo. Vsako uničeno polje sproži plaz vprašanj, ali se sploh še splača vztrajati, kako bo s plačilom in ali bo zavarovalnina sploh pokrila osnovne stroške semen in gnojil? Ta negotovost povzroča, da kmetijstvo postaja dejavnost za tiste najbolj pogumne, medtem, ko se drugi raje umaknejo v varnejše službe. Hkrati pa se danes soočamo s paradoksom, čeprav imamo polne trgovine hrane s celega sveta, ob uničenju domačih polj izgubljam kakovost in okus.

Ko narava udari po goričkih sadovnjakih in poljih, ne izgubimo le pridelka, ampak izgubimo tisto domačo hrano, ki je zrasla brez dolgih transportov in skladišč.

S tem postajamo vedno bolj odvisni od dolgih prehranskih verig, kar pomeni, da smo kot družba ob vsaki svetovni krizi še bolj ranljivi. Danes, ko opazujemo goričko pokrajino po močnem neurju, ne vidimo le polomljene koruze in steptanih žit, temveč vidimo globoke rane v celotnem sistemu našega bivanja.

Če potegnemo črto pod vse, ugotovimo, da se je človek na Goričkem v stoletjih spremenil, narava pa je v svoji nepredvidljivosti ostala enaka ali postala celo močnejša. Nekoč so uničene poljščine pomenile lakoto in strah pred prihajajočo zimo, danes pa pomenijo ogromno birokracije, finančnih stroškov, finančne izgube in praznih obljub države in zavarovalnic o izplačanih odškodninah.

Največja tragedija današnjega časa ni v tem, da bi bili lačni, saj so police trgovin vedno polne blaga, temveč v tem, da postajamo tujci na lastni zemlji.

Z vsako uničeno letino, ki kmetu vzame voljo do dela, se košček tistega pravega, obdelanega Goriškega spremeni v divjino. To ni več tista divjina, ki bi bila naravno bogastvo, ampak je divjina opuščanja – zapuščeni vinogradi, v katerih se ne sliši več pesem, in zaraščene njive, ki so nekoč hranile generacije. S tem, ko izginja domača hrana, izginja tudi naše znanje o preživetju. Postajamo generacija, ki zna upravljati z najsodobnejšimi aplikacijami za

napovedovanje vremena, a ne zna več preživeti brez globalne trgovine, če bi ta kdaj odpovedala. Goričko ni več to, kar je bilo včasih. Izgubila se je tista pristna domačnost. Ljudje se selijo drugam, v mesta, da bi našli boljše kraje za življenje, bližje trgovskim centrom. Pri tem se pogosto ne zavedajo, da zaradi zaslepljenosti z večjimi in navidezno boljšimi mesti na svetu spregledajo bogastvo, ki ga imajo pred nosom. Ne vidijo več dobrega vpliva, ki ga imajo do njih Goričanci ter sama vas, kjer so nekoč odraščali.

Ljudje, ki živijo na Goričkem, imajo notranji mir, čist zrak, najlepši razgled ter pristen odnos do narave in sočloveka. Goričko ostaja eden najbolj gozdnatih in kmetijskih predelov Slovenije, a le od nas je odvisno, ali bomo to znali ceniti, preden postane le še spomin na to, kar je bilo. Zato le premislimo, kako ravnamo z naravo, saj nam narava vselej vse vrne.

